

Bruxelles, 23 martie 2022
(OR. en)

7426/22

AGRI 111
ENV 255
AGRIFIN 33
AGRIORG 35
SOC 180
COH 23
ALIM 2
COHAFA 36
DEVGEN 54

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	23 martie 2022
Destinatar:	DI Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Secretarul General al Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2022) 133 final
Subiect:	COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Garantarea securității alimentare și consolidarea rezilienței sistemelor alimentare

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2022) 133 final.

Anexă: COM(2022) 133 final

Bruxelles, 23.3.2022
COM(2022) 133 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Garantarea securității alimentare și consolidarea rezilienței sistemelor alimentare

1. INTRODUCERE

Invadarea neprovocată a Ucrainei de către Rusia a destabilizat și mai mult piețele agricole, care erau deja fragile. Pandemia de COVID-19 și schimbările climatice exercită presiuni asupra agriculturii în întreaga lume. Ultimul raport al IPCC documentează modul în care amenințările la adresa securității alimentare și a alimentației pe care le prezintă secetele, inundațiile, valurile de căldură și creșterea nivelului mării se materializează deja și riscă să crească din cauza încălzirii globale, afectând în special regiunile vulnerabile¹.

În perioada anterioară invaziei, piețele produselor de bază cunoscuseră deja o creștere vertiginoasă semnificativă a prețurilor, care s-a resimțit pe piețele agricole prin creșteri ale costurilor energiei și îngrășămintelor și, în consecință, prin creșterea prețurilor agricole. În UE, prețurile la alimente au crescut cu 5,6 % față de luna februarie.

Aprovizionarea cu alimente în UE nu este amenințată în prezent. UE este în mare măsură autonomă din punctul de vedere al produselor agricole esențiale, dat fiind că este unul dintre principalii exportatori de grâu și de orz și este capabilă să își acopere o mare parte din consumul de alte culturi de bază, precum porumbul sau zahărul. De asemenea, UE este în mare măsură autonomă din punctul de vedere al produselor de origine animală, inclusiv al produselor lactate și al cărnii, cu excepția notabilă a fructelor de mare.

Cu toate acestea, în prezent, invazia din **Ucraina și explozia prețurilor produselor de bază la nivel mondial** determină creșterea prețurilor pe piețele produselor agricole și marine și **pun în evidență vulnerabilitățile sistemului nostru alimentar**: dependența noastră de importuri, de exemplu de importurile de energie, de îngrășăminte și de furaje. Aceasta duce la creșterea costurilor pentru producători și afectează prețurile la alimente, **stârnind preocupări** în ceea ce privește puterea de cumpărare a **consumatorilor** și veniturile **producătorilor**.

De asemenea, perturbarea comerțului **dă naștere unor preocupări serioase cu privire la securitatea alimentară mondială**, cauzate de impactul pe termen scurt al războiului și de incertitudinile pe termen mai lung legate de acesta. În orașele asediate ale Ucrainei se observă o penurie dramatică de alimente. Fluxuri comerciale importante de cereale și de oleaginoase de la Marea Neagră au fost practic oprite.

Războiul din Ucraina a schimbat dramatic așteptările pieței, afectând prețurile tuturor produselor de bază, inclusiv ale produselor agroalimentare primare. **Preocupările legate de securitatea alimentară** sunt concentrate, în principal, pe **piața mondială a grâului**. Prețurile de pe piețele la termen ale grâului au crescut cu 70 % de la începutul invaziei. Producția mondială de grâu este expusă riscului atât din cauza șocului în materie de aprovizionare, provocat de amploarea cotelor Ucrainei și ale Rusiei pe piețele grâului, cât și de șocul legat de costurile factorilor de producție, în special ale gazului natural, ale îngrășămintelor cu azot și ale oxigenului. Pentru a satisface necesarul de

¹ [Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability | Schimbări climatice 2022:efecte, adaptare și vulnerabilitate \(ipcc.ch\).](https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/)

alimente la nivel mondial în sezonul actual și în cel următor, ar trebui substituite până la 25 de milioane de tone².

Acum, mai mult decât oricând, este **momentul să dăm dovadă de solidaritate**. Comunicarea de față prezintă răspunsul Comisiei la invitația formulată de Consiliul European în declarația sa de la Versailles din 10 și 11 martie 2022, de a prezenta opțiuni pentru a aborda creșterea prețurilor la alimente și chestiunea securității alimentare la nivel mondial. Comunicarea se bazează pe o evaluare a situației (anexa 1) și pe viziunea Comisiei cu privire la un sistem alimentar echitabil, sănătos și ecologic, stabilită în Strategia „De la fermă la consumator”. Sunt stabilite **măsuri pe termen scurt pentru sprijinirea securității alimentare și a agriculturii** în Ucraina, a securității alimentare mondiale și a producătorilor și consumatorilor din UE. De asemenea, comunicarea lansează un apel la abordarea deficiențelor puse în evidență de criza actuală astfel încât să se realizeze o **consolidare a tranziției către sisteme alimentare sustenabile, reziliente și echitabile** în UE și la nivel mondial.

2. SECURITATEA ALIMENTARĂ MONDIALĂ

Există riscul ca invazia rusă din Ucraina să aibă consecințe grave pentru securitatea alimentară mondială, atât în Ucraina, cât și în numeroase țări cu deficit de produse alimentare din Africa (inclusiv din Africa Subsahariană), din Orientul Mijlociu și din Balcanii de Vest. Această situație, combinată cu creșterea prețurilor la alimente, riscă să sporească nivelul de sărăcie și de instabilitate din aceste țări.

Securitatea alimentară de pe teritoriul devastat de război al Ucrainei este extrem de îngrijorătoare, mai ales că Rusia pare să vizeze și să distrugă în mod deliberat stocurile de alimente și locurile de depozitare a alimentelor. Apelul ONU estimează că, în Ucraina, această situație va afecta până la 18 milioane de persoane, inclusiv până la 6,7 milioane de persoane care vor fi strămutate în interiorul țării. Având în vedere penuria de produse alimentare din orașe și milioanele de refugiați și de persoane strămutate în interiorul țării, **Ucraina are nevoie urgentă de ajutor alimentar**. Actorii din sectorul umanitar, cum ar fi Programul Alimentar Mondial, furnizează asistență alimentară și își extind operațiunile. UE mobilizează ajutoare prin intermediul mecanismelor sale de protecție civilă și de ajutor umanitar. Ajutorul umanitar al UE pentru Ucraina și pentru Moldova, care este deja operațional, se ridică la 93 de milioane EUR, incluzând asistență alimentară și sprijin pentru nevoile de bază.

Recolta din 2022 din Ucraina, țară cunoscută drept „grânarul” Europei, **va fi afectată considerabil de război și de tulburările generale**. Pentru a asigura producția, fermierii din Ucraina au nevoie de semințe, de motorină, de îngrășăminte și de produse de protecție a plantelor. Comisia ajută Ucraina să elaboreze și să implementeze o strategie de securitate alimentară pe termen scurt și mediu pentru a se asigura că factorii de producție ajung la ferme, acolo unde este posibil, și că transportul și instalațiile de depozitare sunt menținute, pentru a-i permite Ucrainei să își hrănească cetățenii și să își reia, în cele din urmă, exporturile. Comisia colaborează cu Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) pe teren în vestul Ucrainei, pentru a sprijini

² Se estimează că, până la sfârșitul lunii iunie 2022, Ucraina se va afla în incapacitatea de a exporta aproximativ 5 milioane de tone de grâu. În plus, în anul de comercializare 2022/2023 erau preconizate exporturi suplimentare de 20 de milioane de tone de grâu ucrainean, care este posibil să nu se materializeze. Aceste cifre nu iau în considerare eventualele efecte asupra exporturilor de grâu din Rusia.

fermele mici și a garanta producția agricolă. În plus, la cererea autorităților agricole din Ucraina, Comisia va asigura menținerea și facilitarea accesului la piețele UE într-un mod flexibil, atât pentru importurile către piețele ucrainene, cât și pentru exporturile de pe aceste piețe. Guvernul ucrainean intenționează să finanțeze dobânzile aferente împrumuturilor acordate fermierilor, în cadrul unui program în valoare de 25 de miliarde de UAH (760 milioane EUR), care face parte dintr-un pachet de măsuri noi menite să atenueze șocul economic al războiului. Și nu în ultimul rând, organizațiile agricole din UE furnizează asistență și sprijin fermierilor din Ucraina.

Războiul afectează în mod direct aprovizionarea cu alimente la nivel mondial (în special cu grâu, cu porumb, cu orz și cu ulei de floarea-soarelui), prețurile la îngrășăminte și prețurile la energie. Creșterile actuale ale prețurilor agravează situația socioeconomică deja dificilă din cauza pandemiei de COVID-19, a secetelor și a altor conflicte. **În septembrie 2021, peste 161 de milioane de persoane din 42 de țări erau expuse unei insecurități alimentare acute.** La nivel mondial, aproximativ una din trei persoane nu are acces la alimente adecvate și pentru aproximativ 3 miliarde de persoane costurile aferente unei alimentații sănătoase erau inaccesibile. Aceste cifre riscă să crească și mai mult, ceea ce va face ca obiectivele de dezvoltare durabilă să rămână în continuare imposibil de atins până în 2030. Potrivit analizei inițiale a FAO, se preconizează că numărul de persoane subnutrite la nivel mondial va crește cu 7,6 milioane (scenariu de șoc moderat) până la 13,1 milioane (scenariu de șoc grav).

Pentru multe țări cu venituri mici și chiar cu venituri medii mai reduse, această situație implică **o factură majorată la import(ul de alimente)** într-un moment în care datoria a crescut, iar ratele de schimb sunt sub presiune. Țările care importă din Rusia și din Ucraina o mare parte din alimentele de care au nevoie, în special grâu, un produs de bază important, (de exemplu, țări din Africa, din Orientul Mijlociu și din Balcanii de Vest) sunt grav afectate și există riscul ca tensiunile tot mai mari de pe teritoriul lor să degenereze în tulburări sociale, radicalizare și instabilitate. Țările dependente de importurile de îngrășăminte pentru o parte semnificativă a producției lor agricole, dintre care unele sunt dependente și de importurile de grâu, se vor confrunta cu costuri tot mai mari, situație care poate deveni nesustenabilă într-un cerc vicios, amenințând grav producția alimentară în următoarele câteva sezoane de recoltare.

Se preconizează că atât nevoile cât și costurile umanitare vor crește și vor exercita o presiune suplimentară asupra asistenței umanitare. De exemplu, potrivit estimărilor Programului Alimentar Mondial, costurile sale operaționale vor crește cu 26,1 milioane EUR pe lună față de nivelurile actuale, sub efectul combinat al creșterii prețurilor la alimente și la combustibili. Comparativ cu nivelurile anterioare pandemiei, aceste costuri suplimentare se ridică la 63,8 milioane EUR pe lună.

UE, în calitatea sa de actor major din punct de vedere umanitar și al dezvoltării în domeniul securității alimentare și nutriționale, furnizează sprijin financiar și politic substanțial. Începând din 2015, UE a cheltuit cel puțin 350 de milioane EUR pe an cu asistența alimentară umanitară. În plus, în perioada 2014-2020, **UE a angajat peste 10 miliarde EUR în cooperarea pentru dezvoltare, cu scopul de a îmbunătăți securitatea alimentară pentru grupurile cele mai sărace și mai vulnerabile, de a contribui la eradicarea foametei și de a aborda cu mai multă eficacitate toate formele de malnutriție.** Pentru perioada 2021-2024, UE se angajează să aloce cel puțin 2,5 miliarde EUR (1,4 miliarde EUR pentru dezvoltare și 1,1 miliarde EUR pentru ajutor umanitar) pentru cooperarea internațională cu obiectiv nutrițional. În cadrul programului de cooperare internațională pentru 2021-2027, UE va sprijini sistemele alimentare din aproximativ 70 de țări partenere.

Creșterea asimetrică a cotațiilor futures de la invadarea Ucrainei de către Rusia **demonstrează** că **preocupările legate de securitatea alimentară** mondială sunt concentrate, în principal pe **piața grâului**. **Din punct de vedere geostrategic, este esențial** ca UE să contribuie la eliminarea decalajului în materie de producție pentru a aborda penuria de **grâu** preconizată la nivel mondial. **UE este nu doar un exportator net important de grâu, ci și cel mai mare producător de grâu din lume**³. Din vara trecută și până în prezent, UE a exportat 19 milioane de tone de grâu și se preconizează că va mai exporta încă 13 milioane de tone până la sfârșitul lunii iunie. Această cifră ar putea să crească întrucâtva, ca urmare a faptului că prețurile ridicate încurajează vânzările la export. Perspectivele privind recolta de grâu de iarnă din 2022 din UE sunt favorabile, deoarece suprafețele au crescut cu 1 % față de anul trecut, iar culturile din principalele state membre producătoare nu au avut de suferit din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile în cursul iernii.

Pe **termen scurt**, Comisia urmărește și analizează periodic prețurile alimentelor și insecuritatea alimentară, urmând să se coordoneze cu alți actori globali, inclusiv în ceea ce privește nivelurile stocurilor la nivel de țară și la nivel regional, pe baza sistemului de informații privind piața agricolă (AMIS), acolo unde este posibil. Comisia monitorizează necesarul de astfel de produse de bază acolo unde nivelurile stocurilor mondiale sunt scăzute, pentru a trimite semnale de piață corecte în vederea stimulării producției cu ajutorul unor practici sustenabile. **Ar trebui intensificată asistența umanitară** destinată atât țărilor cu deficit de produse alimentare, cât și țărilor afectate de conflicte din Africa de Nord, din Orientul Mijlociu, din Asia și din Africa Subsahariană. Asistența ar trebui să adopte, acolo unde este cazul, o abordare bazată pe conexiunea dintre domeniul umanitar, dezvoltare și pace și să extindă activitatea Rețelei mondiale împotriva crizelor alimentare la nivel național și local. De asemenea, cu ocazia primului Forum umanitar european (21-23 martie 2022), a fost lansat un apel la acțiune pentru **colaborarea în cadrul Echipei Europa în scopul abordării crizei umanitare legate de securitatea alimentară mondială**. Prin mobilizarea acțiunii lor colective, UE și statele sale membre pot să sporească împreună ajutorul umanitar destinat asistenței și reabilitării.

Scopul **programului de sprijin de urgență propus de UE** în favoarea Ucrainei (330 de milioane EUR) este de a contribui la atenuarea suferințelor populației ucrainene cauzate de invazia rusă, prin asigurarea accesului la bunuri și servicii de bază, precum și la protecție. Acțiunea va contribui, de asemenea, la consolidarea rezilienței țării în general și a rezilienței împotriva amenințărilor hibride prin sporirea capacității guvernului, a actorilor economici, a mass-mediei și a societății civile de a face față impactului crizei și de a contribui la redresarea țării. Se va pune accentul, de asemenea, pe reconstruirea infrastructurilor civile de mică amploare și pe planificarea strategică a acestora, dar și pe securitatea energetică.

Aceste acțiuni pot fi completate cu sprijin macroeconomic, în cazul în care sunt îndeplinite cerințele de eligibilitate, pentru implementarea unor măsuri de atenuare în scopul sprijinirii grupurilor celor mai afectate de creșterile prețurilor (la alimente) și prin elaborarea unor mecanisme de protecție socială. **UE poate continua, de asemenea, să integreze reducerea datoriilor într-un dialog mai amplu de politică și în strategii și acțiuni mai ample de finanțare, pentru a sprijini redresarea verde**. Ar trebui instituite mecanisme de anticipare care să prevină șocurile viitoare înainte de a se

³ În UE, producția de grâu se ridică în medie la 5,3 tone/hectar, comparativ cu 4,3 t/ha în Ucraina și aproape de sau sub 3 t/ha în alte părți ale lumii.

produce și să le reducă impactul acolo unde se produc, mai degrabă decât să reacționeze la consecințele acestora.

În plus, UE va continua să pledeze cu fermitate, inclusiv în cadrul forurilor internaționale, pentru **evitarea restricțiilor la export și a interdicțiilor de export în ceea ce privește alimentele**, întrucât efectele acestor măsuri s-au dovedit întotdeauna a fi dezastruoase, după cum a demonstrat-o din plin criza din 2007-2008 în diverse părți ale lumii. Coordonarea la nivelul OMC va fi esențială. Pentru a-și spori reziliența, țările importatoare sunt încurajate să asigure o mai bună diversificare a surselor de aprovizionare cu alimente. Mai mult decât atât, existența unei logistici și a unor lanțuri de aprovizionare funcționale la nivel mondial este esențială pentru securitatea alimentară mondială.

Pe **termen mediu**, UE va continua să sprijine țările în realizarea tranziției către sisteme alimentare agricole și acvatică reziliente și sustenabile. Aceasta include sprijin analitic și pentru politici, elaborat în contextul măsurilor luate în urma Summitului privind sistemele alimentare și a Summitului privind alimentația pentru creștere din 2021. În acest context, UE își va intensifica cooperarea internațională în domeniul cercetării și inovării din sectorul alimentar, inclusiv prin asumarea unui rol de lider în cadrul Grupului consultativ pentru cercetarea agricolă internațională (CGIAR), în special în ceea ce privește adaptarea la schimbările climatice, atenuarea efectelor acestora și gestionarea sustenabilă și protecția resurselor naturale, aplicând abordări precum agroecologia, planificarea peisajului și agrosilvicultura, diversificarea fluxurilor comerciale și a sistemelor de producție, precum și reducerea pierderilor și a risipei de alimente. În plus, UE își va consolida cooperarea internațională în domeniul alimentației și al regimurilor alimentare sănătoase, inclusiv prin intermediul ajutorului umanitar, precum și în domeniul lanțurilor valorice reziliente și incluzive. În ceea ce privește Africa, Agenda de acțiune Uniunea Africană-UE pentru transformarea rurală, convenită în 2019, oferă o bază pentru consolidarea cooperării.

Împreună cu organizațiile internaționale și în contextul procesului aflat în desfășurare la nivelul G7, UE este pregătită să identifice cererile țărilor importatoare nete de alimente și să răspundă, dacă este necesar, prin acordarea de sprijin aliniat și orientat agendelor proprii ale țărilor respective [aliniat, de exemplu, cu traiectoriile naționale asumate în cadrul Summitului privind sistemele alimentare și cu planurile țărilor africane elaborate în cadrul Programului general pentru dezvoltarea agriculturii în Africa (PGDAA)]

UE mobilizează activ comunitatea internațională pentru a extinde urgent acțiunea multilaterală dincolo de asistența umanitară. Aceasta include asigurarea faptului că organismele ONU cu mandate relevante în domeniul securității alimentare sunt în măsură să întreprindă acțiunile necesare. De exemplu, securitatea alimentară este elementul central al mandatului FAO. Acest organism joacă un rol esențial în analizarea și abordarea efectelor invaziei ruse din Ucraina asupra sistemelor alimentare internaționale și în prevenirea unei deteriorări suplimentare, acordând o atenție specială protejării grupurilor celor mai vulnerabile. În același timp, UE caută să asigure integrarea securității alimentare în eforturile întregului sistem al ONU, inclusiv ale Consiliului de Securitate și ale Adunării Generale ale ONU, pentru a reafirma pacea și securitatea la nivel internațional.

Comisia le propune statelor membre și le încurajează să întreprindă următoarele acțiuni:

- Să își demonstreze solidaritatea cu Ucraina, furnizându-i acesteia **ajutor alimentar, asistență umanitară și sprijin pentru sectorul agricol și pescăresc**, în strânsă cooperare cu partenerii internaționali
- Să integreze în continuare reducerea datoriilor într-un dialog de politică mai amplu și în strategii și acțiuni mai ample de finanțare, pentru a sprijini redresarea verde
- Să asigure o monitorizare și o analiză periodice ale prețurilor la alimente și ale insecurității alimentare, de preferință în coordonare cu alți actori globali, inclusiv în ceea ce privește nivelurile stocurilor la nivel de țară și la nivel regional, și să pună stocuri la dispoziția țărilor aflate în dificultate
- Să sprijine în continuare țările în eforturile lor de a realiza tranziția către sisteme alimentare agricole și acvatice reziliente și sustenabile
- Să intensifice **asistența umanitară în favoarea regiunilor și a grupurilor de populație cele mai afectate de insecuritatea alimentară**
- Să aibă în vedere acordarea de **sprijin macroeconomic țărilor în curs de dezvoltate cu venituri mici și cu deficit de produse alimentare**, în cazul în care acestea îndeplinesc cerințele de eligibilitate, pentru implementarea unor măsuri de atenuare în scopul sprijinirii grupurilor celor mai afectate de creșterile prețurilor (la alimente)
- Să militeze, inclusiv în cadrul forurilor internaționale, împotriva **restricțiilor la export și a interdicțiilor de export în ceea ce privește alimentele și pentru buna funcționare a pieței unice.**

3. SECURITATEA ALIMENTARĂ ÎN UE

3.1. Disponibilitatea și accesibilitatea produselor alimentare

În cazul UE, nu este amenințată **disponibilitatea produselor alimentare, ci accesibilitatea acestora** pentru gospodăriile cu venituri mici.

UE este în mare măsură autonomă în privința a numeroase produse agricole și este un exportator net de grâu. Cu toate acestea, UE este un importator net important de produse specifice care pot fi dificil de substituit (rapid), de exemplu furaje proteice, ulei de floarea-soarelui sau fructe de mare. Nu există un risc de penurie generalizată pentru consumatori. Deși stabilitatea aprovizionării cu alimente în UE nu este amenințată, aceste vulnerabilități, combinate cu costurile tot mai mari ale factorilor de producție din cadrul lanțurilor de aprovizionare cu alimente, determină în prezent o creștere suplimentară a prețurilor la alimente. În cazul în care creșterea semnificativă a costurilor de producție la nivel de fermă nu este compensată de creșterea prețurilor, acest lucru ar putea afecta certitudinile în materie de aprovizionare.

În acest context, Comisia a instituit recent un nou **Mecanism european de pregătire și răspuns în caz de criză în materie de securitate alimentară (EFSCM)**⁴, care are drept

⁴ COM(2021) 689 of 12.11.2021 „Plan de urgență pentru garantarea aprovizionării cu alimente și a securității alimentare în vremuri de criză”.

scop îmbunătățirea eforturilor de coordonare atât la nivelul administrațiilor europene și naționale, cât și la nivelul țărilor relevante din afara UE și al părților interesate din sectorul privat, pentru garantarea aprovizionării cu alimente și a securității alimentare în vremuri de criză. Mecanismul, care și-a început activitatea la 9 martie 2022, va realiza o **cartografiere exhaustivă a riscurilor și a vulnerabilităților lanțurilor de aprovizionare cu alimente din UE**, urmată de recomandări și de măsuri adecvate de atenuare.

Buna funcționare a **pieței unice reprezintă, și în cazul crizei actuale, piatra de temelie a securității și a siguranței alimentare în UE**. Lanțurile noastre de aprovizionare sunt interdependente și orice restricții nejustificate de pe piața unică pot avea consecințe neintenționate care pot pune în pericol aprovizionarea noastră cu alimente sigure. Comisia se opune cu fermitate măsurilor luate de statele membre pentru a proteja aprovizionarea cu alimente la nivel național prin împiedicarea exporturilor. Astfel de **măsuri care denaturează comerțul sunt, în principiu, incompatibile cu piața unică și vor avea, în ultimă instanță, un impact negativ asupra securității alimentare**. Este important ca statele membre să își coordoneze măsurile în scopul îmbunătățirii fluxurilor comerciale și al furnizării de alimente și de produse de bază acolo unde este cel mai mult nevoie de ele. Crearea **Instrumentului de urgență pentru piața unică** va consolida și mai mult capacitățile de pregătire și de coordonare ale Uniunii și va reduce riscurile de restricții nejustificate. Comisia și statele membre **analizează investițiile străine directe (ISD)** în cadrul Regulamentului (UE) 2019/452, în temeiul căruia pot lua în considerare efectul potențial al ISD asupra aprovizionării cu factori de producție esențiali și asupra securității alimentare. Noile cazuri vor face obiectul unei evaluări aprofundate în vederea identificării impactului lor potențial asupra aprovizionării cu alimente și asupra prețurilor la alimente.

Ar trebui acordată o atenție deosebită grupurilor celor mai vulnerabile, inclusiv refugiaților din Ucraina și persoanelor cu venituri mici care sunt deja afectate de prețurile ridicate la energie și care suferă încă de pe urma șocului socioeconomic cauzat de pandemia de COVID-19. Studiile au demonstrat că, în urma creșterii prețurilor la alimente din 2008, gospodăriile au cumpărat, în medie, mai puține fructe și legume și au trecut la alimente mai ieftine, care tind să fie mai bogate în calorii și mai sărace în substanțe nutritive (adică sărace în vitamine, minerale și fibre, care sunt esențiale pentru sănătate).

În **contextul creșterii prețurilor la alimente**, măsurile de politică socială sunt importante atât pentru protejarea celor mai vulnerabili cetățeni împotriva insecurității alimentare, cât și pentru asigurarea faptului că toată lumea poate avea acces la cantități suficiente de alimente sănătoase și nutritive, în special grupurile vulnerabile precum familiile cu copii, persoanele vârstnice și cele cu venituri mici. Aceste măsuri trebuie incluse într-o abordare integrată, care să vizeze cauzele profunde ale sărăciei și ale excluziunii sociale. În plus, Garanția europeană pentru copii furnizează orientări statelor membre pentru a garanta accesul efectiv la o alimentație suficientă și sănătoasă pentru copiii aflați în dificultate, inclusiv cel puțin o masă sănătoasă gratuită în fiecare zi de școală.

Statele membre pot recurge la fondurile UE, precum Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD), care sprijină acțiunile țărilor din UE de a furniza asistență alimentară și/sau materială de bază persoanelor celor mai defavorizate, oferind ajutor alimentar unui număr de peste 15 milioane de persoane. Statele membre își pot completa resursele prin mobilizarea Asistenței de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU) și pot valorifica la maximum flexibilitățile suplimentare

oferite programelor lor FEAD de Acțiunea de coeziune în favoarea refugiaților în Europa (CARE), potrivit unei propuneri recente a Comisiei.

Pentru a atenua impactul prețurilor ridicate la alimente asupra grupurilor celor mai vulnerabile, statele membre pot să implementeze **cote reduse ale taxei pe valoarea adăugată** și să încurajeze operatorii economici să reducă prețurile pentru consumatori. În decembrie 2021, Consiliul a convenit asupra unei reforme a cotelor de TVA la nivelul UE, care le permite statelor membre să își reducă și mai mult cotele, până la 0 % în cazul anumitor bunuri și servicii care satisfac nevoi de bază, în special în cazul produselor alimentare. Statele membre pot deja să recurgă la această posibilitate, dar și să transfere sume forfetare gospodăriilor, ca o soluție eficientă și eficace pentru abordarea accesibilității prețurilor.

3.2. Stabilizarea piețelor agricole din UE și sprijinirea producătorilor

Dinamica pieței influențează alegerile producătorilor. Pentru a reduce presiunea exercitată de creșterea prețurilor, ajustările pe termen scurt ar putea conduce la scăderea cererii de combustibil și de furaje și la creșterea ofertei prin stimularea plantării unor cantități mai mari de grâu de primăvară. Fermierii adoptă într-o măsură tot mai mare practici sustenabile, care merită să fie încurajate în continuare.

Politica agricolă comună (PAC) și politica comună în domeniul pescuitului (PCP) oferă o serie de măsuri, inclusiv un **dispozitiv de siguranță pentru prețuri** și posibilitatea de a lua **măsuri excepționale**. Aceste măsuri pot fi implementate pentru a asigura stabilitatea piețelor și pentru a aborda circumstanțe excepționale. Este necesar un sprijin orientat pentru producătorii care se confruntă cu creșterea costurilor factorilor de producție, însă acesta nu ar trebui să submineze obiectivele pe termen lung legate de creșterea rezilienței și a sustenabilității sistemului alimentar.

Comisia **monitorizează atent situația actuală**, pe baza instrumentelor de cunoaștere a pieței elaborate începând din 2008⁵. Pentru a monitoriza mai eficient nivelurile stocurilor în acest context al prețurilor ridicate și al incertitudinii percepute în ceea ce privește aprovizionarea, Comisia va propune ca statele membre să **comunic lunar date privind stocurile private** de produse de bază esențiale, atât alimente, cât și furaje, pentru a putea oferi o imagine actualizată și precisă a disponibilității acestora.

Având în vedere situația excepțională actuală, Comisia a propus un **pachet de sprijin în valoare de 500 de milioane EUR**, recurgând inclusiv la rezerva de criză, pentru a-i sprijini pe producătorii cei mai afectați de consecințele grave ale războiului din Ucraina. Pe această bază, statele membre ar putea furniza sprijin financiar fermierilor pentru a contribui la securitatea alimentară mondială sau pentru a aborda perturbarea pieței cauzată de creșterea costurilor factorilor de producție sau de restricțiile comerciale. Ar trebui să se acorde prioritate fermierilor care utilizează practici sustenabile, asigurându-se totodată orientarea măsurilor către sectoarele și fermierii care sunt cel mai grav afectați de criză. Pentru a aborda eventualele provocări la adresa fluxurilor de numerar în această

⁵ Observatoarele piețelor agroalimentare din UE: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_ro.
Observatorul Pieței Uniunii Europene pentru produse provenite din pescuit și din acvacultură (EUMOFA) <https://www.eumofa.eu/ro/home>.
Perspectivele pe termen scurt ale piețelor produselor agricole; următoarea ediție este planificată pentru 4 aprilie 2022: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/short-term_ro.

toamnă, Comisia va permite statelor membre să le plătească fermierilor, începând de la 16 octombrie 2022, **niveluri majorate ale avansurilor pentru plățile directe** și pentru măsurile de dezvoltare rurală legate de suprafață și de animale.

Răspunsul UE în materie de ofertă este limitat de disponibilitatea terenurilor fertile. Pentru a spori capacitatea de producție a UE, Comisia a adoptat astăzi un act de punere în aplicare prin care statele membre vor fi autorizate, în mod excepțional și temporar, **să deroge de la anumite obligații în materie de înverzire**. În special, statele membre pot autoriza **cultivarea oricărei culturi alimentare sau furajere** pe terenurile lăsate în pârloagă care fac parte din zonele de interes ecologic în 2022, menținând totodată nivelul integral al plății pentru înverzire. Această flexibilitate temporară le va permite fermierilor să își adapteze și să îi extindă planurile de recoltare din acest an.

Comisia sprijină statele membre să facă uz de posibilitățile de **reducere a proporției de adăugare a biocombustibililor**, ceea ce ar putea determina o reducere a suprafețelor agricole din UE utilizate pentru producția de materii prime pentru biocombustibili, atenuând astfel presiunea asupra piețelor produselor alimentare și furajere de bază.

În ceea ce privește operatorii din sectorul pescăresc, Comisia are în vedere activarea mecanismului de criză al FEAMPA⁶, conceput pentru evenimente excepționale care cauzează o perturbare semnificativă a piețelor. Acesta le permite statelor membre să acorde compensații operatorilor pentru pierderile lor de venituri și pentru pierderile economice, precum și organizațiilor și asociațiilor de producători recunoscute care stochează produse pescărești⁷.

Pentru a le permite statelor membre să remedieze perturbările grave ale economiei cauzate de războiul din Ucraina, Comisia a adoptat, la 23 martie 2022, un **cadru temporar de criză** nou și de sine-stătător. Acest cadru permite sprijinirea întreprinderilor afectate în mod direct sau indirect de criză, inclusiv a fermierilor și a pescarilor, sub forma unui sprijin de lichiditate și a unui ajutor pentru creșterea costurilor aferente gazului și energiei electrice. Acest cadru permite furnizarea de ajutoare, inclusiv de granturi directe, producătorilor afectați de criză (de exemplu celor afectați de creșterile semnificative ale costurilor factorilor de producție, în special ale furajelor și îngrășămintelor), precum și furnizarea de ajutoare pentru întreprinderile cu consum ridicat de energie (precum producătorii de îngrășăminte și industria prelucrătoare).

Pe termen scurt, un alt motiv de îngrijorare îl reprezintă **disponibilitatea hranei pentru animale**. Crescătorii de animale și producătorii din sectorul acvaculturii se află deja în căutarea unor surse alternative de aprovizionare pentru a înlocui livrările pierdute din cauza războiului. Unele state membre au decis să facă uz de flexibilitatea existentă în legislația UE⁸ privind importurile în cazuri justificate corespunzător, cu titlu excepțional și temporar, fără a compromite siguranța alimentară și sănătatea consumatorilor. Comisia monitorizează aceste măsuri naționale. În fine, se implementează măsuri de piață de tip

⁶ Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură (FEAMPA), în temeiul articolului 26 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/1139.

⁷ În conformitate cu mecanismul de stocare prevăzut la articolele 30 și 31 din Regulamentul (UE) nr. 1379/2013 privind organizarea comună a piețelor în sectorul produselor pescărești și de acvacultură.

⁸ Regulamentul (CE) nr. 396/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 februarie 2005 privind conținuturile maxime aplicabile reziduurilor de pesticide din sau de pe produse alimentare și hrana de origine vegetală și animală pentru animale și de modificare a Directivei 91/414/CEE.

„plasă de siguranță” pentru a sprijini piața cărnii de porc, având în vedere dificultățile specifice cu care se confruntă acest sector.

Creșterea prețurilor la îngrășăminte încurajează o utilizare mai eficientă a acestora și stimulează inovarea în ceea ce privește utilizarea unor alternative mai sustenabile, care să contribuie la obiectivul Strategiei „De la fermă la consumator” privind reducerea pierderilor de nutrienți cu 50 % până în 2030. Agricultură ecologică, de exemplu, utilizează cantități limitate de îngrășăminte minerale, fiind deci mai puțin expusă la creșterile de prețuri. Cu toate acestea, pe termen scurt, **costul și disponibilitatea îngrășămintelor minerale** trebuie să reprezinte în continuare o prioritate, în așteptarea tranziției către utilizarea unor tipuri mai sustenabile de îngrășăminte sau a unor metode mai sustenabile de fertilizare. Industria îngrășămintelor din UE trebuie să poată avea acces la importurile de care are nevoie, inclusiv la importurile de gaz necesare pentru a produce îngrășăminte pe teritoriul UE. Prețurile la îngrășăminte și aprovizionarea cu îngrășăminte a fermierilor vor fi monitorizate pentru a se asigura faptul că perspectivele de recoltă la nivelul UE nu vor fi periclitare.

4. ASIGURAREA REZILIENȚEI SISTEMULUI ALIMENTAR

4.1. Sisteme alimentare sustenabile

Deși măsurile de urgență pe termen scurt sunt importante, acestea nu înlocuiesc importanța reorientării pe termen lung a sectorului alimentar către sustenabilitate și reziliență.

Sustenabilitatea alimentară este fundamentală pentru securitatea alimentară. În absența tranziției prevăzute în Strategia „De la fermă la consumator” și în Strategia privind biodiversitatea, securitatea alimentară va fi grav amenințată pe termen mediu și lung, cu efecte ireversibile la nivel mondial. Prin implementarea acestor strategii, Comisia dorește să **asigure faptul că productivitatea globală a producției agricole, piscicole și marine din UE** nu este subminată.

Fiind pe deplin conștientă de interconexiunile dintre sănătate, ecosisteme, lanțurile de aprovizionare, modelele de consum și limitele planetare, Comisia și-a prezentat viziunea cu privire la un **sistem alimentar echitabil, sănătos și ecologic** în Strategia „De la fermă la consumator”. În această strategie, Comisia a subliniat importanța rezilienței sistemului alimentar al UE pentru a asigura accesul tuturor cetățenilor, în orice situație, la rezerve suficiente de alimente cu prețuri accesibile și pentru a realiza tranziția către sisteme alimentare sustenabile într-un mod echitabil și democratic, în concordanță cu Pilonul european al drepturilor sociale.

Criza actuală evidențiază dependența sistemului alimentar al UE de importul de factori de producție precum combustibilii fosili, îngrășămintele, furajele și materiile prime, confirmând necesitatea unei **reorientări fundamentale a agriculturii UE** și a sistemelor alimentare din UE către sustenabilitate, în concordanță cu Pactul verde și cu reforma PAC, facilitată de acțiunile propuse în Viziunea pe termen lung pentru zonele rurale ale UE⁹.

⁹ O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE - Către zone rurale mai puternice, conectate, reziliente și prospere până în 2040, COM/2021/345 final.

Îmbunătățirea și reducerea utilizării factorilor de producție (nutrienți, pesticide) și agricultura ecologică (bazată mai puțin pe astfel de factori) reprezintă piloni ai tranziției către agricultura sustenabilă. Eliminarea practicii ineficiente de aruncare a capturilor înapoi în mare și combaterea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat vor aduce stocurile de pește la niveluri sustenabile. Criza actuală evidențiază, de asemenea, costul inacțiunii, inclusiv urgența de a aborda provocările în materie de productivitate agricolă și consecințele de mediu ale schimbării indirecte a utilizării terenurilor, inclusiv în țările terțe.

Inovarea prin cercetare, cunoaștere, tehnologie, agroecologie și prin adoptarea celor mai bune practici poate atenua presiunea asupra costurilor factorilor de producție fără a afecta capacitatea de producție, **ceea ce va conduce la un progres pe termen lung în materie de productivitate** în scopul realizării tranziției verzi. Mai important este faptul că inovarea va contribui la realizarea unei schimbări fundamentale la nivelul societății prin reducerea risipei alimentare, prin încurajarea unei alimentații bazate într-o mai mare măsură pe produse vegetale și prin crearea de parteneriate cu țări terțe în vederea dezvoltării unor sisteme alimentare sustenabile. Îmbunătățirea informațiilor privind sustenabilitatea alimentelor pe care le consumăm le va permite consumatorilor să facă alegeri sustenabile. Combaterea pierderilor și a risipei de alimente reduce presiunea asupra resurselor naturale limitate și generează economii, iar surplusul de alimente îi ajută pe cei aflați în dificultate.

Este necesar să se acorde prioritate acțiunilor care vizează creșterea **sustenabilă a randamentelor** prin inovare atât în domeniul tehnologic, cât și în cel agroecologic. Comisia va propune noi norme vizând facilitarea introducerii pe piață a **produselor de protecție a plantelor care conțin substanțe active biologice**. De asemenea, Comisia evaluează opțiuni pentru adoptarea de noi norme cu privire la **noile tehnici genomice**, care au potențialul de a crea soiuri de plante mai bine adaptate la schimbările de temperatură și la amenințările climatice, mai rezistente la dăunători și mai eficiente din punctul de vedere al utilizării îngrășămintelor. Pentru a garanta fertilitatea solului, misiunea programului Orizont Europa „Un pact al solului pentru Europa” urmărește să înființeze 100 de „laboratoare vii” și de „faruri” care să conducă tranziția către soluri sănătoase.

Dramatica criză actuală confirmă necesitatea de a **accelera tranziția sistemului alimentar către sustenabilitate**, pentru a ne putea pregăti mai bine pentru crizele viitoare. Ca urmare a Summitului ONU din 2021 privind sistemele alimentare, Comisia se va implica în opt coaliții¹⁰ care au drept scop transformarea și reziliența sistemelor alimentare și creșterea sustenabilă a productivității.

Rolul planurilor strategice PAC pentru perioada 2023-2027 va fi crucial pentru sprijinirea trecerii la **practici agricole sustenabile și sisteme de producție reziliente**, mai ales prin combinarea unui cadru de politică mai orientat spre rezultate cu un set mai eficace de

¹⁰ Cele 8 coaliții la care va participa Comisia sunt: *Food is never waste* (Combaterea risipei de alimente), *Healthy Diets from Sustainable Food Systems for Children & all* (Alimentație sănătoasă prin sisteme alimentare sustenabile pentru toți, în special pentru copii), *School Meals Coalition* (Coaliția pentru alimentația școlară), *Aquatic and Blue foods* (Alimente acvatice și albastre), *Agroecology* (Agroecologia), *Zero Hunger* (Fără foamete), *Fighting food crises along the HDP nexus* (Combaterea crizelor alimentare prin conexiunea dintre domeniul umanitar, dezvoltare și pace), *Sustainable Productivity Growth* (Creșterea sustenabilă a productivității). Informații suplimentare: <https://foodsystems.community/coalitions/>.

instrumente și de mecanisme de politică. Aceasta va fi tema centrală a viitoarelor observații ale Comisiei cu privire la proiectele de planuri ale statelor membre.

Comisia face apel la statele membre să asigure o **distribuție mai echitabilă a sprijinului pentru venit** pentru a consolida, în special, reziliența fermelor mici și mijlocii, vulnerabile la volatilitatea piețelor, care poate amenința continuitatea. De asemenea, Comisia încurajează statele membre să recurgă mai frecvent la Fondul pentru dezvoltare rurală în scopul finanțării unor **instrumente de gestionare a riscurilor**, pentru a-i ajuta pe fermieri să facă față pierderilor de venituri și pentru a sprijini dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a altor tipuri de diversificare a veniturilor fermelor. În mod similar, Comisia salută planurile de facilitare a **accesului la credite** pentru fermieri, care le vor permite acestora să investească în metode de producție sustenabile, inclusiv, de exemplu, în producția și utilizarea energiei din surse regenerabile.

În acest context, Comisia se așteaptă, de asemenea, ca statele membre să definească și să implementeze noul mecanism de condiționalitate astfel încât să îi **maximizeze contribuția la atingerea obiectivelor climatice și de mediu, reducându-i totodată la minimum impactul potențial asupra capacității de producție**. De exemplu, procentajul minim de terenuri arabile care trebuie destinat biodiversității ar trebui axat mai degrabă pe menținerea și introducerea unor elemente neproductive precum elementele de peisaj (de exemplu, garduri vii sau copaci), decât pe lăsarea terenului în pârloagă (ceea ce ar limita potențialul de producție al UE).

Statele membre sunt îndemnate să își revizuiască planurile strategice PAC pentru a-i sprijini pe fermieri să adopte practici care **să optimizeze eficiența îngrășămintelor, reducându-le astfel utilizarea**. Aceasta se poate realiza în special prin agricultura de precizie, dar un rol important îl joacă și agricultura ecologică, agroecologia și o utilizare mai eficientă prin intermediul consilierii și al formării cu privire la gestionarea nutrienților. Statele membre ar trebui să exploateze la maximum posibilitățile oferite în această privință de planurile lor strategice PAC, precum și să optimizeze și să reducă utilizarea altor factori de producție, precum antibioticele și pesticidele, și să se implice în sechestrarea carbonului în solurile agricole.

4.2. Consolidarea rezilienței prin reducerea dependenței de combustibili fosili și de importurile de factori de producție

Pentru a deveni rezilient, sectorul alimentar al UE necesită surse de importuri și debușeuri comerciale diversificate, pe care le poate obține printr-o politică comercială ambițioasă și solidă, atât la nivel multilateral, cât și prin intermediul acordurilor comerciale. Războiul din Ucraina și reacția piețelor au scos în evidență **necesitatea de a aborda dependența sectoarelor europene ale agriculturii și pescuitului de importurile de energie și de cele care implică un consum mare de energie**.

Reducerea dependenței de îngrășămintele minerale produse cu combustibili fosili este un obiectiv deosebit de important. **Îngrășămintele cu azot** sunt produse în principal cu gaz natural (atât ca sursă de energie, cât și ca reactant) Investițiile în bioeconomia circulară contribuie la înlocuirea produselor, materialelor și energiei bazate pe combustibili fosili, contribuind astfel la decarbonizarea economiei¹¹. Producerea de

¹¹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-value-chains_en.pdfhttps://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-water-nutrients-waste_en.pdf

îngrășăminte minerale cu ajutorul unor tehnologii curate reprezintă un sector important al inovării. Comisia sprijină trecerea la **amoniacul verde**¹², de exemplu în cazul producătorilor de îngrășăminte, prin introducerea hidrogenului curat, în conformitate cu Strategia pentru hidrogen a Comisiei¹³ și cu sprijinul **Alianței europene pentru un hidrogen curat** și al unor investiții în valoare de 800 de milioane EUR.

Fosfatul și potasa sunt nutrienți esențiali care le asigură culturilor arabile randamente bune și o calitate ridicată. Există o dependență acută de importurile de ambele substanțe, întrucât majoritatea rezervelor se găsesc în țări terțe, printre care Rusia, China, Maroc și Belarus. Exporturile de potasă ale Rusiei și Belarusului reprezintă 40 % din comerțul mondial. Ca urmare a sancțiunilor recent adoptate, UE va trebui să înlocuiască cota de importuri din aceste două țări, respectiv 60 % pentru potasă și 35 % pentru fosfați, cu alte surse. Acordurile de liber schimb aflate deja în vigoare pot facilita importarea acestor factori de producție din alte părți. Comisia va monitoriza cu atenție situația pentru a anticipa eventualele penurii și pentru a lua, dacă este necesar, măsuri de remediere temporare pentru a facilita găsirea de surse alternative.

Prin intermediul programului **Orizont Europa**, Uniunea va continua să investească în cercetare și în inovare pentru a înlocui utilizarea îngrășămintelor sintetice și pentru a accelera tranziția către sisteme alimentare sustenabile, circulare și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor în UE. În cadrul unuia dintre programele de lucru pentru perioada 2021-2022 ale programului Orizont Europa, se va alocă un buget substanțial de 268,5 milioane EUR pentru sectorul economiei circulare și al bioeconomiei. În plus, Parteneriatul european pentru o bioeconomie circulară în Europa va fi dotat cu fonduri în valoare de până la 1 miliard EUR pentru o perioadă de șapte ani, cu scopul de a consolida poziția producătorilor primari. Această inițiativă sprijină căile promițătoare identificate de Strategia în domeniul bioeconomiei, precum **sporirea utilizării sustenabile a biomasei, recuperarea unor nutrienți valoroși** (inclusiv a fosfaților¹⁴ și a nutrienților din dejecțiile animaliere) **și producția de alternative biologice** (inclusiv prin utilizarea produselor secundare, a fluxurilor de reziduuri și a deșeurilor) pentru a închide ciclul nutrienților, protejând totodată calitatea apei, a aerului și a solului. Va fi facilitat accesul produselor provenite din economia circulară la piața internă¹⁵. Comisia va continua să ia în considerare și alte măsuri de reglementare sigure care să ofere posibilități mai ample de utilizare a nutrienților recuperați din dejecțiile animaliere. În plus, Comisia va elabora, împreună cu statele membre, un plan de acțiune integrat de gestionare a nutrienților pentru a aborda poluarea cu nutrienți la sursă și pentru a spori sustenabilitatea sectorului creșterii animalelor.

Consumul de energie din sectorul producției agricole și marine este deja în scădere în țările industrializate, datorită progreselor în materie de eficiență¹⁶. Progrese suplimentare

¹² Proiecte în valoare de 30-35 de miliarde EUR ar putea fi operaționale pe termen scurt spre mediu, de exemplu în Spania, Țările de Jos, Austria și Suedia.

¹³ COM(2020)301 final.

¹⁴ De exemplu: „Phos4You: deploying phosphorus recycling from wastewater in North-West Europe” (Phos4You: implementarea reciclării fosforului din apele uzate în nord-vestul Europei) [Phos4You - Recuperarea fosforului din apele uzate pentru viață | Interreg NWE \(nweurope.eu\)](https://www.phos4you.eu/)

¹⁵ Ca urmare a intrării în vigoare, la 15 iulie 2022, a Regulamentului (UE) 2019/1009 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante UE.

¹⁶ Crippa et al. (2021) „Nature Food” (Alimente naturale). [http://www.nature.com/articles/s43016-021-00225-9](https://www.nature.com/articles/s43016-021-00225-9).

în acest sens pot fi realizate printr-o **utilizare mai eficientă a azotului**, prin **valorificarea biomasei** și prin **reducerea risipei alimentare**. Activitățile de cercetare și de inovare specifice vor avea drept scop să îmbunătățească și mai mult eficiența aplicării îngrășămintelor la nivel de fermă, printre altele prin implementarea tehnicilor **agriculturii de precizie**. În plus, finanțarea UE promovează cercetarea în domeniul sistemelor de producție alimentară sustenabile, inclusiv **policultura, agroecologia sau agricultura ecologică**. Culturile de leguminoase, care fixează azotul și necesită mai puține îngrășăminte cu azot, joacă un rol important în cadrul acestor sisteme de producție și vor beneficia de o atenție specială. Grație unei inovații care reduce utilizarea produselor de protecție a plantelor și a prășirii mecanice, s-ar putea realiza o reducere a utilizării motorinei pentru tractoare.

Gestionarea sustenabilă a stocurilor de pești, combinată cu utilizarea unor nave de pescuit mai eficiente din punct de vedere energetic, va contribui, de asemenea, la reducerea utilizării combustibililor fosili pentru producția de fructe de mare.

Accelerarea producției și a utilizării energiei din surse regenerabile reprezintă o altă prioritate la care contribuie planurile strategice PAC, FEAMPA¹⁷ și finanțarea din cadrul instrumentului Next Generation EU. Generarea de energie electrică pe bază de energie eoliană, solară sau de biogaz în cadrul fermelor nu numai că va consolida reziliența fermelor respective, ci va contribui, de asemenea, la securitatea și la sustenabilitatea aprovizionării cu energie la nivel european. În cursul acestei crize trebuie să evităm utilizarea de culturi alimentare și furajere ca materii prime pentru sporirea producției de biocombustibili. Comisia face apel la statele membre să își sporească investițiile în biogazul produs de ferme sau de cooperativele agricole din surse sustenabile de biomasă, printre care se numără, în special, deșeurile și reziduurile agricole și cele din acvacultură, ancorând astfel crearea de valoare în economia rurală.

Reducerea dependenței de importurile de furaje reprezintă o parte a unui proces mai amplu de transformare a sistemului alimentar din UE, incluzând trecerea la o alimentație bazată într-o mai mare măsură pe produse vegetale și asigurarea unui sistem alimentar mai rezilient și mai autonom. În declarația sa de la Versailles, Consiliul European a lansat un apel la stimularea **producției de proteine vegetale în UE**.

Cel puțin 19 state membre intenționează să facă uz de posibilitățile oferite de planurile lor strategice PAC pentru 2023-2027 de a furniza „sprijin cuplat” pentru culturile proteice. Comisia invită statele membre să recurgă și la alte posibilități de a sprijini producția de proteine vegetale, inclusiv la intervențiile sectoriale specifice, ca parte a unor **sisteme agricole sustenabile, bazate pe surse diversificate de furaje**. Comisia va acorda o atenție deosebită culturilor proteice în raportul său de sinteză privind planurile strategice PAC ale statelor membre¹⁸ și va revizui politica identificată în raportul său din 2018 privind dezvoltarea proteinelor vegetale în Uniunea Europeană¹⁹.

¹⁷ Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură.

¹⁸ Articolul 141 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/2115.

¹⁹ COM(2018) 757 final.

Comisia:

- Va sprijini, prin intermediul **Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD)**, acțiunile țărilor din UE vizând acordarea de asistență alimentară și/sau materială de bază persoanelor celor mai defavorizate
- **Va prezenta un pachet de măsuri de sprijin în valoare de 500 de milioane EUR** destinat celor mai afectați fermieri
- Va implementa **măsuri de piață de tip „plasă de siguranță”** pentru a sprijini anumite piețe și va autoriza creșterea nivelurilor **avansurilor pentru plățile directe** mai târziu în cursul acestui an
- Va aplica un nou **cadru temporar de criză (CTC)** de sine-stătător pentru ajutoarele de stat
- Le va permite statelor membre să **deroge, în 2022, de la anumite obligații în materie de înverzire, pentru a integra terenuri agricole suplimentare în producție**

Statele membre sunt încurajate:

- Să utilizeze noile planuri strategice PAC pentru a **acorda prioritate investițiilor care vizează reducerea dependenței de gaz, de combustibili fosili și de factori de producție precum pesticidele și îngrășămintele, de exemplu:**
 - Investițiile în producția sustenabilă de biogaz, pentru a reduce dependența de gazul rusesc
 - Investițiile în agricultura de precizie, pentru a reduce dependența de îngrășămintele sintetice și minerale, precum și de pesticidele chimice
 - Sprijinirea sechestrării carbonului în solurile agricole, pentru a reduce emisiile de gaze cu efect de seră și pentru a asigura venituri mai bune pentru fermieri
 - Sprijinirea practicilor agroecologice, pentru a reduce dependența de substanțele chimice și pentru a asigura o securitate alimentară durabilă
- **Să asigure eficacitatea și acoperirea sistemelor de protecție socială, precum și accesul la servicii esențiale pentru persoanele aflate în dificultate**

5. OBSERVAȚII FINALE

Un război neprovocat pe continentul european a generat din nou insecuritate alimentară în Ucraina, o țară care posedă unele dintre cele mai fertile soluri din Europa.

În declarația de la Versailles, Consiliul European invită Comisia să ia măsuri urgente în vederea prezentării, cât mai curând posibil, a unor opțiuni pentru a aborda creșterea prețurilor la alimente și chestiunea securității alimentare la nivel mondial. Comunicarea de față prezintă acțiunile imediate și aflate în derulare pentru a sprijini securitatea alimentară a cetățenilor Ucrainei, precum și sprijinul oferit pentru garantarea securității alimentare în țările cu deficit de alimente. Comunicarea abordează accesibilitatea prețurilor la alimente în UE și provocările specifice pe termen scurt pentru producătorii care se confruntă cu costuri ridicate ale factorilor de producție. Ea reamintește

angajamentul Comisiei față de Pactul verde și de Strategia „De la fermă la consumator” și stabilește acțiuni pe termen scurt pentru sprijinirea tranziției către un sistem alimentar sustenabil.

Comisia face apel la statele membre să se implice activ și să implementeze rapid acțiunile necesare pentru a aborda preocupările urgente și vulnerabilitățile pe termen lung. Statele membre dispun de toate mijloacele necesare pentru a pune în aplicare multe dintre aceste măsuri, fără a mai fi nevoie de un cadru de reglementare suplimentar la nivelul UE. În mod specific, Comisia îndeamnă statele membre să își revizuiască planurile PAC, acolo unde este necesar, pentru a asigura reziliența sistemului alimentar.

În același timp, Comisia își va consolida eforturile și își va intensifica cooperarea cu organizațiile internaționale și cu alți actori esențiali pentru a aborda la timp și cu eficacitate consecințele invaziei ruse din Ucraina asupra securității alimentare mondiale.